

Transportstyrelsens rapport (TSG 2023–1619) om översyn av förarutbildningssystemet för behörighet B

Remiss från Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
Remisstid den 5 mars 2025

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.

Föredragande borgarrådet Lars Strömgren

Sammanfattning av ärendet

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet har skickat Transportstyrelsens rapport om översyn av förarutbildningssystemet för behörighet B på remiss till bland annat Stockholms stad för yttrande. Transportstyrelsen har tagit fram förslag på hur förarutbildningssystemet kan utvecklas så att fler blivande förare kommer bättre förberedda till förarprovet och når ett godkänt resultat.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, trafiknämnden och utbildningsnämnden. Arbetsmarknadsförvaltningen har svarat med ett kontorsyttrande. Trafiknämnden har avstått från att svara då de bedömer att remissen inte berör nämndens verksamhet.

Stadsledningskontoret välkomnar förslaget på hur förarutbildningssystemet kan utvecklas och lyfter även att språkutvecklande insatser bör genomföras i eller i nära anslutning till förarutbildningen samt att trafiklärare och utbildningsledare bör ha kunskap om och förståelse för vuxnas språkutveckling och lärande.

Arbetsmarknadsförvaltningen instämmer i att otillräckliga kunskaper i svenska ofta är ett hinder för att nå målet om körkort och etablering på arbetsmarknaden. Förvaltningen anser också att språkutvecklande insatser bör genomföras i eller i nära anslutning till den befintliga förarutbildningen och inte i en separat kurs samt välkomnar förslagen som innebär att vägen till körkort förenklas för nämndens målgrupper.

Utbildningsnämnden instämmer generellt i förslaget men ser en risk att eleverna har glömt en del av teorin om körprovet genomförs strax innan kunskapsprovets giltighetstid löper ut vilket bör bejakas i den fortsatta processen med att bereda förslaget.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Jag hänvisar till remissinstansernas synpunkter som framgår i stadsledningskontorets, arbetsmarknadsförvaltningens och utbildningsförvaltningens respektive tjänsteutlåtanden och vill särskilt poängtera att språkutvecklande insatser bör genomföras i eller i nära anslutning till den befintliga förarutbildningen för att få den effekt som efterfrågas.

Stockholm den 12 februari 2025

Lars Strömgren

Bilaga

Remiss - Transportstyrelsens rapport (TSG 2023–1619) om översyn av förarutbildningssystemet för behörighet B, dnr KS 2024/1243-1.1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen

Särskilt uttalande av Johan Paccamonti, Jonas Nilsson och Sophia Granswed Baat (alla M) och Jonas Naddebo (C) enligt följande.

Vi välkomnar regeringens förslag om att Skolverket får i uppdrag att ta fram en kurs i trafik kunskap inom Komvux med fokus på språklig förståelse. Till skillnad från vänsterstyret anser vi att de språkliga insatserna kopplat till kurser på Komvux är mer ändamålsenligt än att trafikskolor ska åläggas ansvar att utbilda sina elever i det svenska språket.

Ersätтарыttrande av Nike Örbrink (KD) som är likalydande med Moderaternas och Centerpartiets gemensamma särskilda uttalande.

Ärendet

Transportstyrelsen har på uppdrag av regeringen gjort en översyn av förarutbildningssystemet för behörighet B. Landsbygds- och infrastrukturdepartementet har skickat Transportstyrelsens rapport om översyn av förarutbildningssystemet för behörighet B (TSG 2023–1619) på remiss till bland annat Stockholms stad för yttrande.

Andelen godkända förarprov har under de senaste åren sjunkit. Transportstyrelsen ser i olika undersökningar att språkförmågan i många fall är en avgörande faktor för att klara förarprovet. Transportstyrelsen har tagit fram förslag på hur förarutbildningssystemet kan utvecklas så att fler blivande förare kommer bättre förberedda till förarprovet och når ett godkänt resultat.

Bland annat föreslås följande ändringar:

- Trafiklärare och utbildningsledare ska genomgå fortbildning för att ytterligare säkerställa att de har god kompetens.
- Informationsmaterial om privat övningskörning till blivande förare och handledare ska finnas tillgängligt på olika språk.
- Kunskapsprovets giltighetstid förlängs till ett år.

Transportstyrelsen föreslår även att Skolverket får i uppdrag att ta fram en kurs i trafikkunskap inom Komvux med fokus på språklig förståelse och termer som behövs för att förstå och kunna ta till sig förarutbildningen.

Remissammanställningen

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, trafiknämnden och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 22 januari 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Kommunfullmäktiges budget 2025 slår fast att arbete är en viktig väg mot integration och körkort är i många fall ett krav för att komma in på arbetsmarknaden. Vidare anger stadens budget att vägen till arbete och kunskaper i svenska måste vara kort så att människor snabbt kommer in i egen försörjning eftersom målet är att Stockholm ska vara ett nationellt och internationellt föredöme för snabb etablering av nyanlända på arbetsmarknaden.

Kort studievana, bristande ekonomiska resurser och otillräckliga kunskaper i svenska blir ofta hinder för att nå målet om körkort och etablering på arbetsmarknaden. Stadsledningskontoret menar att fler målgrupper skulle få ett arbete om vägen till

körkort var enklare, mer effektiv och mer sammanhängande. Behovet av personal med körkort är stort på flera områden, även i stadens verksamheter i egen regi.

Stadsledningskontoret välkomnar därför förslaget på hur förarutbildningssystemet kan utvecklas. Samtidigt har staden erfarenhet av arbetsmarknadsfrämjande åtgärder som även skulle kunna appliceras på förarutbildningssystemet och de följer nedan.

Stadens erfarenheter inom bland annat äldreomsorgen och i vård- och omsorgsutbildningen inom Komvux är att det är svårt att lösa problemet med ytterligare en kurs. Med bakgrund av den forskning som sker och arbetsmarknadsförvaltningens erfarenheter så menar stadsledningskontoret att lärandet sker i samspel med andra och i den kontext där språket ska användas. Språkutvecklande insatser bör genomföras i eller i nära anslutning till den befintliga förarutbildningen för att få den effekt som efterfrågas.

Transportstyrelsen skriver i sitt förslag att trafiklärare och utbildningsledare ska genomgå fortbildning för att ytterligare säkerställa att de har god kompetens. Stadsledningskontoret menar att det bör ingå kunskap om och förståelse för vuxnas språkutveckling och lärande i den kompetensen.

Att förlänga kunskapsprovets giltighetstid till ett år anses rimligt. Tidigare erfarenheter inom staden, med körkortförberedande insatser, är att den korta giltighetstiden på kunskapsprovet har varit en flaskhals för att komma vidare i att kunna ta körkortet.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen anser remissen besvarad i enlighet med vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Arbetsmarknadsförvaltningen

Arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 16 januari 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Arbetsmarknadsdirektörens beslut

1. Arbetsmarknadsdirektören beslutar att lämna följande yttrande över remissen.
2. Beslutet anmäls till arbetsmarknadsnämnden enligt delegation, ärendegrupp 1.41.

I många fall är körkort ett krav för att komma in på arbetsmarknaden och något som är ett mål för många i arbetsmarknadsförvaltningens målgrupper. Den beskrivning som Transportstyrelsen ger av vilka utmaningar som gör det svårt att klara förarprovet för behörighet B stämmer in även på arbetsmarknadsförvaltningens deltagare, elever och aspiranter. Kort studievana, bristande ekonomiska resurser och otillräckliga kunskaper i svenska blir ofta hinder för att nå målet om körkort och etablering på arbetsmarknaden. Arbetsmarknadsförvaltningen menar att fler ur våra målgrupper skulle få ett arbete om vägen till körkort var enklare, mer effektiv och mer sammanhängande. Behovet av personal med körkort är stort på flera områden, även i stadens verksamheter i egen regi.

Arbetsmarknadsförvaltningen välkomnar förslaget att utöka antalet språk som information om förarutbildningen och privat övningskörning ska finnas översatt till. Deltagare som saknar information är ofta inte tillräckligt förberedda för förarutbildningen och förslaget kan möta ett av flera behov av tillgänglighet.

Tidigare erfarenheter av förberedande körkortskurser

Både vuxenutbildningen och jobbtorg i Stockholms stad har gjort försök med körkortsförberedande kurser. Erfarenheterna visar dock att resultatet inte blev det förväntade. Målet var att eleverna skulle klara kunskapsprovet. Kurserna fokuserade därför på de teoretiska kunskaperna i förarutbildningen. Det visade sig dock att eleverna förväntade sig en större del av körning redan under kursen. De planerade inte att själva fortsätta den praktiska träningen efter insatsen vilket innebär att det gick lång tid innan de var redo att genomgå förarprovet. Den korta giltighetstiden av kunskapsprovet blev en flaskhals för att komma vidare. Mot bakgrund av detta är Transportstyrelsens förslag om att förlänga kunskapsprovets giltighetstid till ett (1) år rimligt.

Förslag om en kurs i trafikkunskap inom komvux

Arbetsmarknadsförvaltningen är väl insatt i hur bristande språkkunskaper blir ett hinder för att kunna utföra en uppgift eller yrke på bästa sätt. Förvaltningen har mångåriga erfarenheter av arbete med frågan med bland annat äldreomsorgen och i vård- och omsorgsutbildningen inom komvux. Vår erfarenhet är att det är svårt att lösa problemet med ytterligare en kurs. Arbetsmarknadsförvaltningen har till exempel genomfört en preparandkurs inför undersköterskeutbildningen för sökande med otillräckliga förkunskaper i svenska. Kursen gav tyvärr inte den tänka effekten. De sökande var inte intresserade av att förlänga sin studietid ytterligare med en förberedande kurs utan valde bort preparandkursen och sökte sig till andra utbildningar.

Arbetsmarknadsförvaltningen konstaterar mot bakgrund av våra erfarenheter och forskning att lösningen på bristande svensk kunskaper inte är en teoretisk kurs utanför övriga delar av förarutbildningen. Forskning på undervisning och lärande visar att lärande sker i samspel med andra och i den kontext där språket ska användas. Det gäller särskilt de elever som har kort eller ingen tidigare studievana. Vi menar därför att språkutvecklande insatser bör genomföras i eller i nära anslutning till den befintliga förarutbildningen för att få den effekt som Transportstyrelsen efterfrågar.

Arbetsmarknadsförvaltningen anser att sådana insatser ska utformas och genomföras av en språk- och en trafiklärare. Det behövs både språk- och yrkeskompetens för att sätta språket i ett relevant sammanhang och för att kunna bedöma om de tillägnade kunskaperna räcker för att den blivande föraren ska klara sin utbildning. Innehållet i kursen bör också tas fram i samråd med förarprovsvksamheten hos Trafikverket för att säkerställa att det är relevant.

Transportstyrelsen skriver vidare i sitt förslag att trafiklärare och utbildningsledare ska genomgå fortbildning för att ytterligare säkerställa att de har god kompetens.

Arbetsmarknadsförvaltningen menar att det bör ingå kunskap om och förståelse för vuxnas språkutveckling och lärande i den kompetensen.

Kostnader

Arbetsmarknadsförvaltningen delar inte Transportstyrelsens uppfattning om att förslaget inte innebär några ytterligare kostnader för eleven om en kurs ändå ska införas. Myndigheten har rätt i att undervisningen på komvux förutom eventuellt kursmaterial är gratis för eleven. Däremot behöver eleven eventuellt avstå arbetsinkomst för att delta i studierna och istället finansiera dessa med studiemedel som i sin tur kan innebära att ta studielån. Att ta sådana lån är ofta en hög tröskel för många nyanlända och riskerar att hindra deltagande.

Förslaget innebär också kostnader för huvudmannen vilket Transportstyrelsen inte tagit hänsyn till. Huvudmannen ska tillhandahålla lärare med adekvat behörighet och den utrustning som krävs för att kursen ska vara relevant för ändamålet. Exakt hur stora dessa kostnader kommer att bli bör det tas fram ett underlag på under den fortsatta beredningen.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 23 januari 2025 följande.

1. Utbildningsnämnden godkänner utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 11 december 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer generellt i rapportens förslag och anser att ändringarna är rimliga. Förvaltningen har en synpunkt angående den föreslagna förlängningen av kunskapsprovets giltighetstid till ett år. Om körprovet genomförs strax innan kunskapsprovets giltighetstid löper ut så ser förvaltningen att det gått så långt tid mellan proven att det finns en risk för att eleverna har glömt en del av teorin, ett perspektiv som förvaltningen anser bör bejakas i den fortsatta processen med att bereda förslaget.